

ระบำกะโลงโปง

บทร้อง-ทำนอง ผศ.ณรงค์ สมิตธิธรรม

ทำรำ - เรียบเรียง อ. จูฑารีย์ ตันสุรัตน์

ระบำกะโลงโปง

ระบำกะโลงโปง เป็นการแสดงที่จำลองวิถีชีวิตของชาวไทยภาคเหนือซึ่งอาศัยอยู่ในชนบทอันเป็นภูเขา ท่าทางในการรำรำเป็นแบบง่ายๆ เคลื่อนไหวอย่างเป็นธรรมชาติ โดยมีดนตรีพื้นบ้านประเภทเครื่องเคาะจังหวะทำจากวัสดุหาได้ในท้องถิ่น และใช้เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะจังหวะทำจากวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น และใช้เครื่องดนตรีประเภท ดิด สี ดี เป่า อันเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านแบบเมืองเหนือของชาวไทยพื้นราบมาเสริม เพื่อให้บทเพลงคึกคักมากขึ้น เนื้อหาของบทเพลงมีการบรรยายถึงความบันเทิงใจ จากการได้ฟังเสียงดนตรีธรรมชาติในป่าเขาลำเนาไพร อันนำมาซึ่งความรื่นเริงและเบิกบานต่อชีวิตในชนบท

ระบำกะโลงโปงได้ประดิษฐ์ขึ้นมาโดยอาจารย์จูฑารีย์ ตันสุรัตน์ เป็นผู้ออกแบบท่าทางการรำรำ ประพันธ์เพลงประกอบการแสดงโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์สมิตธิธรรม

ลักษณะและการวิธีการแสดง ให้ผู้แสดงเป็นกลุ่ม ชาย – หญิง ประมาณ 6-8 คน เดินเคาะเครื่องกำกับจังหวะโดยใช้ไม้ไผ่ขนาดเล็กพอดีๆ เคาะและตีไม้ประกบกัน ซึ่งจะทำให้เกิดเสียงที่เป็นจังหวะโดยใช้ไม้ไผ่ขนาดเล็กพอดีๆ เคาะและตีไม้ประกบกัน ซึ่งจะทำให้เกิดเสียงที่เป็นจังหวะมีความไพเราะตามธรรมชาติ มีลีลาของการเต้นรำประกอบจังหวะด้วยท่าทางต่างๆ ใช้การแปรแถวสลับสับเปลี่ยนในหลายรูปแบบ เคาะไม้กับพื้นให้เกิดเสียงที่เป็นจังหวะ เดินสไลด์เข้าหาคู่ จับคู่ คล้องแขนกันแล้วกระโดดเดินไปตามจังหวะเพลงอย่างสนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใส เต็มไปด้วยความครึกครื้น รื่นเริงและความบันเทิงใจ

เพลงประกอบการแสดง เพลงกะโลงโปง

การแต่งกาย ใช้ชุดชาวไทยภูเขา

ชาย ใส่เสื้อแขนสั้น นุ่งกางเกงขาสั้น สวมหมวก

หญิง ใส่เสื้อแขนสั้น นุ่งกระโปรงใส่ผ้ารัดขา สวมเครื่องประดับ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง ใช้ไม้ไผ่ท่อนเล็ก เป็นอุปกรณ์เคาะจังหวะ

ชาย ใช้ไม้ไผ่ 3 ท่อน

หญิง ใช้ไม้ไผ่ 2 ท่อน

วิธีจับไม้

ชาย – ใช้นิ้วชี้ นิ้วกลาง และนิ้วนางของมือขวาหนีบปลายไม้ไว้ระดับนิ้วให้ไม้ห้อยลง มือซ้ายจับไม้อีก 1 ท่อนสำหรับตี การจับไม้ควรให้ไม้แกว่งได้อิสระเป็นธรรมชาติไม่ต้องจับไม้แน่น

หญิง – ใช้มือจับไม้ตรงกลางข้างละ 1 ท่อน ใช้ตีประกบกัน

เพลง กะโลงโปง

สร้อย 1 (ร้องหมู่) เจิญหมู่เฮามาร่วมร้องเพลงเล่นเต้นรำ เจิญซิเจิญมารำเต้นระบำ
กะโลงโปง

ชาย เสียงนาเสียงกาอำฮ้องก้องอยู่ในป่า
หญิง เหมือนเตวดามาประสานบรรเลง
ชาย เตอะฟังเสียงเพลงเป็นตีม่วนห่ม่วนใจ
หญิง ก้องไพรเพลินอยู่ในพนา

สร้อย 2 (ร้องหมู่) เฮาร้องรำทำเพลงร่วมกันบรรเลงเป็นเพลงเต้นรำครึกคั่นรีนเริงนำ
เอามาเต้นระบำกะโลงโปง

ชาย เจิญเข้ามา เริงระลำกะโลงโปง เจิญร่วมวงเข้ามาโค้ง คนงาม บ่ต้องอาย
ต้องเขิน มาเพลินระบำกะโลงโปง
หญิง เจิญร่วมวงเข้ามาโค้งคนงาม

สร้อย 3 (ร้องหมู่) เฮาร้องรำทำเพลงร่วมกันบรรเลงเป็นเพลงเต้นรำครึกครื้นเริงนำ
เอามาเต้นระบำกะโลงโปง

กะโลงโปง โปง กะโลงโปง โปง
กะโลงโปง โปง กะโลงโปง โปง

ทำออก (ดนตรี) – ตีไม้ประกบกันเดินออก 23 ครั้ง

ชาย – ก้าวเท้าขวากระทกส้นเท้าที่พื้น เอียงขวา เอียงตัวก้มลง ตีไม้ทางด้านขวาแล้วเปลี่ยนมาทำด้านซ้ายแต่ยกไม้ขึ้นสูง ใช้ไม้เคาะกันข้างๆ ศีรษะ

หญิง – ก้าวเท้าซ้ายกระทกส้นเท้าที่พื้น เอียงซ้าย เอียงตัวก้มลงตีไม้ประกบกันด้านซ้าย แล้วเปลี่ยนมาทำทางด้านขวา ยกไม้ขึ้นสูง ใช้ไม้เคาะกันข้างๆ ศีรษะ ทำสลับกัน 23 ครั้ง

ท่าที่ 1 – กระโดดยกเท้าอยู่กับที่ 8 ครั้ง

หญิง – กระโดดอยู่กับที่ยกเท้าด้านในสูงขึ้นเล็กน้อย มือที่อยู่ด้านหน้ากำไม้สูงระดับเอว แขนเล็กน้อย มืออีกข้างเหวี่ยงไปด้านหลังให้ตึง

ชาย – กระโดดยกเท้า ตีไม้ด้านข้างสลับกัน

ท่าที่ 2 –เดินกระโดดสวนกันเป็นจังหวะ (เชิญหมู่เฮา....กะโลงโปง 2 รอบ)

ท่าท่าเดิมแต่เดินกระโดดตามจังหวะ สวนกันเป็นวง ให้ชายอยู่ข้างนอก หญิงอยู่วงใน แล้ววนกลับกัน

ท่าที่ 3 (ดนตรี) – สไลด์เข้าหาคู่ 17 ครั้ง

หญิง - หายมือกำไม้ไว้ด้านหลังระดับอก
ยกเอวพร้อมทั้งเลื่อนมือไป – มา ทางขวา – ซ้าย
ขนาดกับพื้นพร้อมทั้งเดินสไลด์เข้าหาคู่ตามจังหวะ
เพลง

ชาย – เคาะจังหวะตามเพลง

ท่าที่ 4 – เกาะบ่ากระโดด 7 ครั้ง

ชาย – ใช้มือทั้งสองข้างจับบ่าหญิง

หญิง – มือกำไม้ทั้งสองข้างอยู่ที่เอว

กระโดดพร้อมกันทั้งคู่ ยกเท้าขวา เอียงขวา

กระโดดยกเท้าซ้าย เอียงซ้าย

กระโดดสลับด้านขวา – ซ้าย

ท่าที่ 5 – ชายเดินอ้อมคู่เป็นครึ่งวงกลม 8 ครั้ง

ชาย- ถือไม้สองมือแบกไว้บนบ่าขวา แก้มเท้าซ้ายเอียงซ้าย เดินย่อง ๆ อ้อมหญิงมาด้านหลัง
ไปทางขวาเป็นรูปครึ่งวงกลม แล้วเปลี่ยนมือมาแบกไม้ไว้ด้านขวาเดินวนอ้อมกลับมาที่เดิม ทำ 2 รอบ

หญิง – ถือไม้ตีประคบด้านหลังระดับเอว แล้วยกมือออกจากกัน มือขวา
ยกสูงส่งไปด้านหลัง มือซ้ายดึงลงต่ำส่งไปข้างหน้า

พร้อมทั้งก้าวเท้าซ้ายออกไป กระแทกส้นเท้าข้างหน้า สลับกันทีละข้างขวา-ซ้าย

ท่าที่ 6 – เดินคล้องแขนเปลี่ยนคู่กระโดด 12 ครั้ง (ยินเสียงนก .... สร้อย 3)

ชาย-หญิง หันหน้าเข้าหากันคล้องแขนกัน
เดินโยกตัวเป็นจังหวะ แล้วกระโดดยกเท้าพร้อมกัน
ทั้งคู่ จากนั้นเดินแยกกันไปจับคู่ต่อไปคล้องแขนเดินวน
แล้วกระโดดยกเท้า สลับเปลี่ยนคู่กันจนครบทุกคน

ท่าที่ 7 (ดนตรี) – ขายนั่งลง, หญิงยืน เคาะไม้ 4 ครั้ง

ชาย – นั่งลง กำไม้ทั้งสองมือ สลับมือกันเคาะกับพื้น จากซ้ายไปขวา อ้อมไปทาหน้าเป็น
วงกลม จังหวะสุดท้ายยกไม้ขึ้นมาเอียงรับการตีไม้จากหญิง

หญิง – ยืนชอยเท้าสลับมือแยกขึ้น – ลง อยู่กับที่เป็นจังหวะ จังหวะสุดท้ายตีไม้ลงไปหา
ฝ่ายชายทั้งสองมือ

ท่าที่ 8 – เดินประกบไม้ซ้อนแถว (ยืนเสียงนก ... บรรเลง)

ทุกคนลุกขึ้นยืน จับไม้ตีประกบกันอยู่ข้างหน้า
ระดับเอว

แปรแถว เรียงกันเป็น 2 แถว

ชาย อยู่ด้านหลัง

หญิง อยู่ด้านหน้า ยืนเรียงตามลำดับไหล่

ท่าที่ 9 - หญิงเดินเข้าวง (เฮาร้องรำ ... กะโลงโปง)

ชาย - ยืนทำจังหวะอยู่กับที่ ตีไม้ประกบกันด้านหน้า หันตัวและหน้าไปด้านซ้าย ยืนเท้า
ขวาไปข้างหน้าพร้อมทั้งยกมือออกจากกัน แล้วยืนมือขวาไปข้างหน้า มือซ้ายส่งไปด้านหลัง ทำสลับ
ข้างกัน

หญิง - เดินเข้าวงกลมเป็นวง ก้มตัว – เงยหน้าตีประกบไม้เป็นจังหวะ 2 รอบ แล้วทำท่า
เหมือนท่าที่ 2 เดินออกจากวง แปรแถวออกเป็นเส้นตรงอยู่หน้าชายตามเดิม

ท่าที่ 10 (ดนตรี) – ตีประคบไม้ ด้านซ้าย – ขวา 7 ครั้ง

ทุกคนเอี้ยวตัวหันหน้าไปด้านซ้าย ก้มหน้าเล็กน้อย ตีประคบไม้ระดับเข่า ตามจังหวะ แล้วหันมาด้านขวาเงยหน้าขึ้นตีประคบไม้เหนือศีรษะเป็นจังหวะ ทำสลับกัน ซ้าย – ขวา

ท่าที่ 11 (ดนตรี) – ก้ม, เงยตีประคบไม้เดินถอยหลังเข้าเวที

ก้มหน้าลงก้าวเท้าขวาหลัง ใช้สันเท้าซ้ายกระทืบพื้น พร้อมทั้งยกมือซ้ายขึ้นมาใกล้คาง มือขวาส่งไปด้านหลัง

เงยหน้าขึ้นก้าวเท้าซ้ายหลัง ใช้สันเท้าขวากระทืบพื้น พร้อมทั้งยกมือขวาขึ้นมาใกล้คาง มือซ้ายส่งไปด้านหลัง

เดินถอยหลังทั้งสองแถว แล้วค่อย ๆ เดินถอยหลังแยกเข้าเวทีทีละคน

*****